

PHÁT TRIỂN NGÀNH ĐÔNG NAM Á HỌC - HỆ ĐÀO TẠO TỪ XA GÓP PHẦN THỰC HIỆN XÂY DỰNG CỘNG ĐỒNG ASEAN 2015

TS. Phan Thị Hồng Xuân*

Tóm tắt

Hiện nay, một trong những thách thức chính yếu mà các trường đại học Việt Nam đang phải đối mặt đó là làm thế nào để đào tạo sinh viên có thể đáp ứng nhu cầu của một nền kinh tế đang phát triển nhưng không xa rời những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc.

Bài viết mà chúng tôi chia sẻ với Tạp chí Khoa học Trường ĐH Mở TP.HCM, chủ đề “Đào tạo Mở và từ xa” là một góc nhìn về việc cần thiết phát triển ngành đào tạo Đông Nam Á học hệ đào tạo từ xa “Hướng đến cộng đồng ASEAN 2015: từ tầm nhìn đến hành động”⁽¹⁾.

Nội dung bài viết thể hiện qua 2 phần:

1. Sự cần thiết để phát triển ngành Đông Nam Á học ở Việt Nam
2. Chương trình Đông Nam Á học hệ đào tạo từ xa ở Trường ĐH Mở TP.HCM và hướng phát triển.

Theo chúng tôi, việc quan tâm, phát triển chương trình Đông Nam Á học với đa dạng cấp bậc và hình thức đào tạo là rất cần thiết và có một ý nghĩa nhất định trong giai đoạn hội nhập hiện nay. Tuy nhiên, để có thể đạt được mục tiêu đào tạo đã đề ra, thì bên cạnh vai trò của giáo dục và trách nhiệm của các cơ sở đào tạo, đòi hỏi những người thiết kế chương trình phải thường xuyên đánh giá lại chương trình, cơ cấu lại các môn học theo hướng tăng thời lượng kiến thức hiện đại bên cạnh kiến thức lịch sử, văn hóa truyền thống; ngoài ra còn phải phát triển, bổ sung thêm các chuyên ngành mới, hướng đến việc chuẩn bị tham gia xây dựng khung chương trình đào tạo Đông Nam Á học trong các trường đại học ở ASEAN, thực hiện mục tiêu xây dựng cộng đồng ASEAN 2015.

Abstract

At present, one of the main challenges universities are facing off is how to train students to meet the demands of the developing economy.

The article we would like to share with the Review of Sciences “Open Distance learning education” is a view of the necessity to develop the training in Southeast Asian Studies by open distance learning education “Looking forward the ASEAN Community 2015: from vision to action.” The article’s content consists 2 parts:

1. The necessities of developing Southeast Asian Studies in Vietnam
2. The training program of Southeast Asia Studies – open distance learning course at HCMC Open University and plans for development.

As our awareness, to concern about developing Curriculums of Southeast Asian studies is very important meaning in integration period nowadays. However, in order to meet the goals, it is required the training program makers of Southeast Asian Studies need to evaluate and arrange for increasing the time and knowledge of some modern subjects besides the subjects of history, traditional culture; moreover it is required to develop the curriculums and offer some new majors. These things are not out of the purpose of looking forwards to being participant for building the frame program of Southeast Asian studies among ASEAN’s universities to carry out the target of “building ASEAN community 2015”.

*Phụ trách khoa Đông Nam Á Học Trường Đại học Mở TP.HCM

1 Khẩu hiệu của năm Việt Nam làm Chủ tịch ASEAN 2010

Chúng ta đang ở vào thế kỷ XXI – thế kỷ của trí tuệ, mà cha đẻ của điều khiển học (cybernetics) – Norbert Wiener từ thế kỷ trước đã dự báo: “Chúng ta đang làm biến đổi môi trường của mình tận gốc rễ đến mức chúng ta phải tự biến đổi chính mình để tồn tại được trong môi trường đó”. Dựa vào những thành tựu của khoa học phức hợp, các nhà quản lý giáo dục đã đưa ra nhận định: nền học vấn mới của thế kỷ XXI phải thỏa mãn ba yêu cầu: kiến thức đồng bộ, tư duy tổng hợp, phương pháp liên ngành mới có thể đáp ứng được những yêu cầu của cuộc cách mạng tin học tiến tới xây dựng một nền kinh tế tri thức. [1]

Việt Nam đang trong giai đoạn chuyển tiếp sang nền kinh tế tri thức, vì vậy vai trò của các trường đại học - được ví như những động cơ cho sự tăng trưởng kinh tế càng trở nên quan trọng hơn bao giờ hết.

Hiện nay, một trong những thách thức chính yếu mà các trường đại học đang phải đối mặt là làm thế nào để tạo ra sinh viên có thể đáp ứng nhu cầu của một nền kinh tế đang phát triển. Hay nói cách khác là bằng những phương thức nào để đào tạo sinh viên có được các kiến thức, kỹ năng, và thái độ mà nhà tuyển dụng, các doanh nghiệp cũng như các bên liên quan mong muốn.

Thách thức này đối với Việt Nam dường như ngày càng lớn khi đích đến của tiến trình xây dựng cộng đồng ASEAN 2015 dựa trên 3 trụ cột cơ bản: kinh tế, an ninh – chính trị và văn hóa - xã hội không còn xa nữa. Bên cạnh đó, yêu cầu về một nguồn nhân lực chất lượng cao giúp quốc gia có thể tận dụng được lợi thế trong giai đoạn “dân số vàng” phát triển ngang bằng với các quốc gia ASEAN 6 hướng đến mục tiêu rút ngắn khoảng cách chênh lệch về kinh tế với các quốc gia phát triển ở Châu Á theo chúng tôi cũng là một yêu cầu cấp thiết và là nhiệm vụ lịch sử của đất nước hôm nay.

Bài viết mà chúng tôi muốn chia sẻ với Tạp chí Khoa học Trường ĐH Mở TP.HCM, chủ đề “Đào tạo Mở và từ xa” là một góc nhìn về việc cần thiết phát triển đào tạo ngành Đông Nam Á học hệ đào tạo từ xa “Hướng đến cộng đồng ASEAN 2015: từ tầm nhìn đến hành động” góp phần phổ biến, bồi dưỡng kiến thức về Đông Nam Á học cũng như nâng cao năng lực hội nhập khu vực cho các cán bộ, công chức, viên chức đang công tác tại các cơ quan, sở ban ngành trên địa bàn các tỉnh thành phía Nam của đất nước.

1. Sự cần thiết để phát triển ngành Đông Nam Á học ở Việt Nam

Trước khi khẳng định sự cần thiết để xây dựng và phát triển chương trình Đông Nam Á học đối với hệ giáo dục đào tạo từ xa, chúng ta cần tìm hiểu về Khái niệm “Cộng đồng ASEAN” và tiến trình xây dựng cộng đồng ASEAN đến năm 2015.

Thuật ngữ “Cộng đồng ASEAN” lần đầu tiên được đề cập trong văn kiện Tầm nhìn ASEAN 2020, được thông qua tại Hội nghị Cấp cao không chính thức lần thứ hai họp tại Kuala Lumpur – Malaysia vào tháng 12/1997. Theo đó, “...ASEAN là một sự hòa hợp của các quốc gia Đông Nam Á hướng ngoại, sống trong hòa bình, ổn định và thịnh vượng, gắn bó với nhau trong quan hệ đối tác trong sự phát triển năng động và trong một cộng đồng các xã hội quan tâm lẫn nhau...”; “...đến năm 2020, toàn bộ Đông Nam Á sẽ là một cộng đồng ASEAN nhận thức được các mối quan hệ lịch sử của mình, hiểu rõ di sản văn hóa của mình và gắn bó với nhau bằng một bản sắc chung của khu vực...”

Như vậy, chúng ta có thể hiểu Cộng đồng ASEAN là một cộng đồng của các quốc gia – dân tộc sống trong một hiệp hội ASEAN được củng cố chặt chẽ mang ý chí chính trị, có trách nhiệm với nhau trong quá trình phát triển

và hội nhập quốc tế, nhằm cùng nhau xây dựng một Cộng đồng ASEAN trên các lĩnh vực an ninh, văn hóa – xã hội và kinh tế.

Hay nói cách khác, Cộng đồng ASEAN là sự phát triển ở giai đoạn cao hơn ngữ nghĩa của Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á. Để thích ứng với sự phát triển nội tại trong tình hình mới, Hiệp hội cần một thể chế chặt chẽ, linh hoạt và hiệu quả hơn, đồng thời cũng phải phù hợp với hoàn cảnh riêng biệt của khu vực Đông Nam Á. Một thể chế với tinh thần Cộng đồng đang được xem là khá phù hợp với môi trường văn hóa – xã hội của khu vực Đông Nam Á trong giai đoạn hiện nay.

Theo Tuyên bố Bali II (2003), nhằm đưa ra lộ trình thực hiện Tầm nhìn ASEAN 2020, Cộng đồng ASEAN sẽ được thành lập bao gồm 3 trụ cột chính: Cộng đồng chính trị - an ninh ASEAN (APSC), Cộng đồng văn hóa – xã hội ASEAN (ASCC) và Cộng đồng kinh tế ASEAN (AEC). Ba trụ cột này sẽ hướng Hiệp hội đến một Cộng đồng ASEAN đoàn kết, vững mạnh.

Trong quá trình phát triển hơn 40 năm qua của ASEAN, cụm từ “cộng đồng các Quốc gia Đông Nam Á” liên tục được nhắc đến trong nhiều văn kiện quan trọng, và ngày càng được cụ thể hóa về nội dung.

Sự phát triển khái niệm này có thể được chia làm hai giai đoạn: Từ Tuyên bố Bangkok đến Tuyên bố Bali II: cộng đồng mà ASEAN xây dựng là “cộng đồng các quốc gia Đông Nam Á sống hòa bình với nhau”. Nói cách khác, các quốc gia khu vực trong giai đoạn này muốn tạo ra một quần thể các nước Đông Nam Á tập hợp lại để cùng tồn tại. Mục đích chính của ASEAN vẫn là duy trì hòa bình với các láng giềng khu vực, tránh các xung đột hoặc can thiệp từ bên ngoài. Tính chất cộng đồng vẫn là tập hợp các cá thể độc lập, vì vậy tương đối lỏng lẻo.

Từ Tuyên bố Bali II đến Hiến chương ASEAN: cộng đồng mà ASEAN hướng tới là “Cộng đồng ASEAN” không những chung sống hòa bình mà còn “đùm bọc và chia sẻ”, đoàn kết vì “một tầm nhìn, một bản sắc” và gắn bó với nhau không chỉ bởi “vị trí địa lý” mà còn bởi “mục tiêu và vận mệnh chung”. Cộng đồng ASEAN không còn coi “sự đa dạng phong phú” của các nước thành viên là một thực tế phải chấp nhận mà quyết tâm “chuyển sự đa dạng về văn hóa và sự khác biệt của ASEAN thành thịnh vượng và các cơ hội phát triển công bằng trong một môi trường đoàn kết, tự cường khu vực và hòa hợp”. Như vậy, mục tiêu mà ASEAN đang hướng tới là một gia đình các dân tộc Đông Nam Á đùm bọc, giúp đỡ lẫn nhau để cùng phát triển...

Hình ảnh của một Cộng đồng ASEAN (AC) đang dần rõ nét trong việc thực hiện các chương trình và kế hoạch hành động cụ thể nhằm xây dựng Cộng đồng Chính trị - An ninh (APSC), Cộng đồng Kinh tế (AEC) và Cộng đồng Văn hoá Xã hội (ASCC). Một cách lạc quan, vào năm 2015, khi Cộng đồng ASEAN được hình thành, Đông Nam Á sẽ là một khu vực hoà bình, tự do và trung lập, các tranh chấp về lãnh thổ cũng như các khác biệt khác sẽ được giải quyết bằng biện pháp hoà bình. Liên kết kinh tế ASEAN sẽ chặt chẽ hơn qua việc thành lập Khu vực Mậu dịch tự do ASEAN (AFTA), Khu vực đầu tư (AIA); các mạng lưới đường bộ, năng lượng trong ASEAN được hình thành; sẽ có sự hợp tác chặt chẽ hơn về thị trường vốn và tiền tệ; và khoảng cách phát triển giữa các thành viên được thu hẹp. ASEAN sẽ trở thành một khu vực kinh tế phát triển năng động, bền vững và có sức cạnh tranh cao. ASEAN sẽ trở thành một tổ chức có khuôn khổ pháp lý chặt

chế hơn. Bên cạnh việc bản sắc riêng của mỗi dân tộc được gìn giữ, một bản sắc chung của ASEAN cũng sẽ hình thành. ASEAN sẽ có quan hệ rộng mở với bên ngoài, có vai trò quan trọng trên các diễn đàn quốc tế, có quan hệ ngày càng tăng với tất cả các bên đối thoại, các tổ chức quốc tế và khu vực khác. [2]

Có thể nói quá trình hình thành và phát triển của tổ chức ASEAN – từ hiệp hội đến cộng đồng có ý nghĩa như những căn cứ khoa học và thực tiễn giúp chúng ta khẳng định sự cần thiết để xây dựng và phát triển ngành Đông Nam Á học ở Việt Nam, tiến tới chuẩn hóa kiến thức Đông Nam Á trong chương trình đào tạo của các nước ASEAN, giúp tạo thêm lực lượng lao động có tri thức và khả năng vận dụng kiến thức đã học vào thực tế công việc giai đoạn hội nhập khu vực và thế giới rất cần sự tin tưởng, hiểu biết để tiến tới hợp tác đa diện, toàn diện.

Hơn nữa, việc quan tâm tới xây dựng và phát triển ngành Đông Nam Á học giai đoạn hiện tại còn có ý nghĩa tích cực giúp Việt Nam có thể tận dụng được cơ hội của giai đoạn “cơ cấu dân số vàng” nhằm góp phần tạo ra giá trị tích lũy cho tương lai của đất nước. Lợi ích hay gánh nặng phụ thuộc lớn vào thái độ và hành động của chúng ta ngày hôm nay. Trong con mắt của các nhà nghiên cứu, các chuyên gia trong lĩnh vực dân số, cơ hội dân số không tự động, không tất yếu đem lại tác động tích cực, mà nó phải được giành lấy. Nếu chất lượng dân số “vàng” được đảm bảo về quy mô, cơ cấu và chất lượng sẽ tạo ra những cơ hội rất lớn cho Việt Nam đặc biệt là cơ hội để phát triển kinh tế, tăng quỹ an sinh xã hội ở tốc độ chưa từng thấy, làm cho việc làm phát triển cả về số lượng, chất lượng, hình thức lẫn quy mô. Theo dự báo, cơ cấu dân số “vàng” của Việt Nam sẽ kéo dài trong khoảng 39

năm từ năm 2010 – 2049, trong đó, sẽ có 3 năm (2015 - 2017), dân số Việt Nam có số người phụ thuộc thấp nhất. Dự báo về giai đoạn Việt Nam có thể đạt đến đỉnh điểm của dân số “vàng” lại trùng khớp với đích đến của 10 nước thành viên ASEAN quyết tâm thực hiện mục tiêu xây dựng thành công “cộng đồng ASEAN”. Điều này giúp chúng tôi có thêm cơ sở lý luận khẳng định sự cần thiết phát triển ngành đào tạo Đông Nam Á học ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay.

3. Chương trình Đông Nam Á học hệ đào tạo từ xa ở Trường ĐH Mở TP.HCM và hướng phát triển

Chương trình Đông Nam Á học hệ đào tạo từ xa ở Trường ĐH Mở TP.HCM được bắt đầu triển khai thực hiện từ năm 1998 với mục tiêu: nhằm đào tạo những sinh viên có kiến thức về Khoa học xã hội nhân văn nói chung, nắm vững kiến thức cơ bản về khu vực học, có khả năng nghiên cứu và vận dụng tri thức vào thực tế công tác có liên quan đến ngành học trong các lĩnh vực văn hóa, kinh tế - xã hội, du lịch, ngoại giao, giáo dục, tư vấn... tại các cơ quan chính quyền, trường học, viện nghiên cứu, các công ty của Việt Nam cũng như các quốc gia khác cần kiến thức về Đông Nam Á.

Theo đó, chương trình được thiết kế gồm 32 môn, 118 đơn vị học trình, có 2 chuyên ngành Kinh tế Đông Nam Á và Văn hóa Đông Nam Á.⁽¹⁾

Chương trình đảm bảo thực hiện theo phương thức đào tạo dựa trên cơ sở phát huy khả năng tự học, tự nghiên cứu của người học dưới sự tổ chức, hướng dẫn của giảng viên và cung ứng học liệu của cơ sở đào tạo nhằm nâng cao dân trí góp phần đào tạo nguồn nhân lực đáp ứng

1 Ở bậc đào tạo Cử nhân Đông Nam Á học, hệ chính quy, từ khóa tuyển sinh 2006 – 2010, khoa Đông Nam Á học đã phát triển thêm chuyên ngành Quan hệ quốc tế, được sinh viên quan tâm, chọn lựa.

nhu cầu phát triển kinh tế xã hội của đất nước trong giai đoạn hội nhập [3], do vậy ngoài những môn quan trọng là yêu cầu bắt buộc của ngành và chuyên ngành (học kỳ VI, VII), thông thường các môn học được thiết kế theo cấu trúc: 3 đơn vị học trình tương đương với 10 tiết giảng viên lên lớp hướng dẫn học tập. Ngoài ra nhà trường còn cho phép học viên tự tích lũy ngoại ngữ tiếng Anh, tin học và nộp các chứng chỉ công nhận (trình độ A) trước khi kết thúc học kỳ VI.

Cho đến thời điểm hiện tại, đã có khoảng 150 học viên tốt nghiệp ngành Đông Nam Á học hệ đào tạo từ xa, trong số đó có không ít người tiếp tục học ở trình độ cao hơn và đã nhận được học vị Thạc sĩ trong nước cũng như ngoài nước. Ngoài ra, học viên hệ đào tạo từ xa ngành Đông Nam Á học còn đóng góp vào thành tích chung của Khoa và Nhà trường về phong trào sinh viên nghiên cứu khoa học qua 2 giải thưởng Eureka và Sinh viên nghiên cứu khoa học cấp Bộ. .. Theo đánh giá khách quan của đa số học viên tốt nghiệp ra trường, chương trình đã đáp ứng được cơ bản mục tiêu của ngành học, học viên có thể ứng dụng kiến thức vào thực tế công việc trên các lĩnh vực: công tác quản lý ở cấp quận, huyện, xã; các công việc ở Sở văn hóa thể thao du lịch, Bảo tàng, các tổ chức phi chính phủ, công ty du lịch,...

Tuy nhiên, trên góc độ của những người xây dựng chương trình, chúng tôi nhận thấy cần thiết phải:

Bổ sung thêm kiến thức Đông Nam Á học hiện đại trong kết cấu chương trình. Cụ thể: đối với chuyên ngành kinh tế, có thể bổ sung các môn học như: các tổ chức tài chính quốc tế ở Đông Nam Á, kinh tế phát triển, văn hóa trong kinh doanh, kỹ thuật đàm phán,...; đối với chuyên ngành Văn hóa, cũng cần thiết tăng cường thêm những môn học theo xu thế phát

triển hiện đại của khu vực như nghi thức ngoại giao quốc tế, văn hóa qua phim ảnh ở Đông Nam Á, dân tộc học đô thị,...

Ngoài ra, cũng nên phát triển và bổ sung thêm các chuyên ngành mới đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước trong bối cảnh hội nhập khu vực như chuyên ngành quan hệ quốc tế Đông Nam Á⁽³⁾, du lịch Đông Nam Á,...

Và trong điều kiện có thể, vẫn có thể tổ chức cho học viên hệ đào tạo từ xa kiến tập thực tế, thăm các nhà máy, tập đoàn kinh tế đa quốc gia ở các quốc gia ASEAN (đối với chuyên ngành Kinh tế); thăm Bảo tàng Dân tộc Việt Nam, Bảo tàng quốc gia Campuchia, Bảo tàng quốc gia Lào, Bảo tàng quốc gia Malaysia, Bảo tàng văn minh Châu Á (Singapore), Khu lưu niệm Bác Hồ ở bản Nongnôn, Thái Lan,... (đối với chuyên ngành Văn hóa) như yêu cầu đối với 10 đơn vị học trình của môn "thực tập tốt nghiệp".

Bên cạnh đó, chúng tôi còn cho rằng nhà trường, Trung tâm đào tạo từ xa và Khoa nên xem xét tổ chức những buổi sinh hoạt ngoại khóa mang tính học thuật dành cho học viên hệ đào tạo từ xa tại cơ sở chính - 97 Võ Văn Tần, Quận 3, Tp.HCM để các học viên (đang làm việc và học tập tại Tp.HCM cũng như các tỉnh lân cận) có cơ hội hội tụ, sẻ chia thông tin với nhau, qua đó có thêm niềm tin, tiếp tục phấn đấu rèn luyện trong học tập cũng như trong công tác, và trên hết là qua những buổi sinh hoạt này, các học viên có thể góp thêm sáng kiến giúp đẩy nhanh quá trình xây dựng cộng đồng ASEAN 2015. Chủ đề của buổi sinh hoạt có thể là "Ngày hội Diễn đàn ASEAN", "Hướng đến Cộng đồng ASEAN 2015",... Theo suy luận của chúng tôi, đa phần học viên hệ đào tạo từ xa đều đang công tác ở những vị trí thuộc một lĩnh vực nghề nghiệp nhất định, đã được tôi rèn qua những trải nghiệm cuộc sống và thực tiễn công tác, do vậy khi có cơ hội tham gia diễn đàn, chắc chắn họ sẽ

có những trao đổi, đối thoại sắc bén hơn so với sinh viên hệ chính quy vừa hoàn thành bậc học phổ thông đang học tiếp bậc đại học.

Cuối cùng, dựa trên yêu cầu kỹ thuật đối với loại hình đào tạo từ xa trong bối cảnh hội nhập khu vực, chúng tôi thiết nghĩ nhà trường cần phải nhanh chóng có chiến lược phát triển chương trình thông qua kênh truyền hình ASEAN, đăng ký ưu tiên thời lượng phát sóng các chương trình kiến thức ASEAN bằng nhiều thứ tiếng Việt, Anh, Khmer, Thái, Melayu,... nhằm cung cấp kiến thức Đông Nam Á học cho các đối tượng học viên trong khối ASEAN; cũng như phổ biến kiến thức về hội nhập khu vực phục vụ mục tiêu xây dựng cộng đồng ASEAN 2015.

Tóm lại, theo chúng tôi, việc quan tâm, phát triển chương trình Đông Nam Á học với đa dạng cấp độ và hình thức đào tạo là rất cần thiết và có ý nghĩa nhất định trong giai đoạn đất nước hội nhập khu vực và thế giới như hiện nay. Ngoài giá trị về mặt khoa học, nó còn mang một ý nghĩa thực tiễn rất lớn bởi các nước ASEAN trong đó có Việt Nam đang phải dò tìm những biện pháp và hướng đi thích hợp với mong muốn phát triển đất nước theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa nhưng không làm mất đi giá trị bản sắc văn hóa truyền thống của quốc gia - dân tộc. Nghiên cứu Đông Nam Á học người học ít nhiều sẽ chắt lọc được một số những bài học thành công, tránh được vết xe đổ từ những thất bại của các quốc gia trong khu vực chuẩn bị hành trang kiến thức cho công việc sau khi tốt nghiệp đối với những học viên chưa đi làm; những học viên vừa học vừa làm có thể ứng dụng được những kiến thức đã tích lũy vào thực tiễn công việc đang đảm nhận tại cơ quan công tác.

Tuy nhiên, để có thể đạt được mục tiêu đào tạo đã đề ra, thì bên cạnh vai trò của giáo dục và trách nhiệm của các cơ sở đào tạo, đòi

hỏi những người thiết kế chương trình phải thường xuyên đánh giá lại chương trình, cơ cấu lại các môn học theo hướng tăng thời lượng kiến thức hiện đại bên cạnh kiến thức lịch sử, văn hóa truyền thống; ngoài ra còn phải phát triển, bổ sung thêm các chuyên ngành mới, hướng đến việc chuẩn bị tham gia xây dựng khung chương trình đào tạo Đông Nam Á học trong các trường đại học ở ASEAN, thực hiện mục tiêu xây dựng cộng đồng ASEAN 2015.

Điều này chắc chắn sẽ mang đến một ý nghĩa tích cực nhất định trong việc góp phần xây dựng nguồn nhân lực cho đất nước hôm nay thực hiện mục tiêu công nghiệp hóa – hiện đại hóa, đồng thời chuẩn bị tư thế cho Việt Nam đến năm 2015 sẵn sàng gia nhập ngôi nhà chung ASEAN.

Tài liệu tham khảo

1. Phan Đình Diệu (1999), *Hướng tới thế kỷ XXI – Xã hội tri thức và vài suy nghĩ về con đường hội nhập của chúng ta*, NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
2. Luận Thùy Dương – Lê Thùy Trang (2010), *Thế giới Việt Nam*, số 177. Thứ Ba 06/04/2010.
3. <http://ou.edu.vn>, Trung tâm đào tạo từ xa, chương trình đào tạo, ngành Đông Nam Á học.